הולרך אדם לשאול לחבירו על הדמאי.

אם מעושר אם לאו שהוא התקין

שיהו כל הלוקחין מעם הארץ מעשרין:

גב" אפילו אחד בסוף העולם.

הכיר בו: והא אמר עולא כו'. סוגיא

זו כולה פירשתיה בפרק מי שקינא

(לעיל לא:) ואינה חלוקה כאן כלום:

אלא על הספק. ועכשיו יודעים את

ההורגים מי הם: מנוקה מעון.

ניאוף באשה האסורה לו בין מזו

שנסתרה בין מחחרת: עון דבניה

ודבנסיה. שהם נוחפין: לח. חינו

מונע את אשתו מליבדק: תא שמע

לא אפקוד. לבדוק את הנשים ומה

טעם על בנותיכם כי תזנינה: נתעוותו

הדינין. דמתוך שהם בעלי הנאה אין

מטריחין עלמן לעיין בדין ובאיסור

והיתר להורות לליבור ומתוך כך נתקלקלו מעשיהם וכיון שכן אין

להקב"ה נחת רוח בעולמו ואין עולמו

נוח לו: לוחשי לחישות. עורכי הדיינין

ומתלחשים עם הדיינין לפתוח להם

פתח בזכותו של זה ובחובתו של זה:

רבה חרון אף. שעל הטיית המשפט

חרון אף בא שנאמר (שמות כב) אם

ענה תענה אותו וגו' וחרה

ה) מ״ק יא., ב) [תוספתאכריתות פ״ד] כתובות לו:,

ג) יומא כג:. ד) יבמות פח:

ה) יונמן כג., ד) יכנות פח: קיז: כתובות כב: לעיל לא:, ד) יבמות פח: לעיל לא:

ותוספתה יבמות פי"ד

ו [תוס' פי"ד ע"ש כמה שינויים נכונים].

לעיל כח. שבועות ה.
קדושין כז: יבמות נח.,
סי לשון טורח וליחות],

י) מפרש"י נרחה דל"ל ג"כ רישה דקרה חלקים נלב בעדת חל, כ) ב"ב לה,

ט וחולין ז.ן, מ) וסנהדרין

פח.], נ) [תמורה טו: ע"ש],

מוסף רש"י

עד ימיו. של יוחנן כ"ג, היה פטיש מכה בירושלים. נחולו של

מועד והוא גזר עליו ובטלו

"שן, ו) ולעיל לא: וש"כן,

עין משפמ נר מצוה

מו ב מיי׳ שם הלכי יג: מו ג מיי׳ שם הלכי יד

טו. מח ד מייי פי״א מהלי מעשר שני הלכ׳ יג:

תורה אור השלם 1. ולא תחניפו את הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּה כִּי הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּה כִּי הַנְּיִם הוּא יַחֲנִיף אֶת אָם בְּדַם שׁפְּכוּ: אָם בְּדַם שׁפְּרוּ אָם בְּדַם שׁפְּרוּ

שקבו. במדבר לה לג 2. בִּי יִמְצֵא חְלְל בָּאֲדְמָה אֲשֶׁר יִיְ אֱלֹהָיף נֹתֵן לְךָּ לְרִשְׁתָה נֹפֵּל לא נודע מיי דברים כא א 3. וענו ואמרו ידינו לא יי וְבָּבּה וְּאָבְּהְיוֹ יְנָים יֹא שְׁפְּכוּ אֶת הַדְּם הַזֶּה וְעֵינֵינוּ לֹא רָאוּ:

דברים כא ז ובוים כא ו 4. וְנָקָה הָאִישׁ מֵעְוֹן וְהָאִשָּׁה הַהִוֹא תִּשְׂא אֶת במדבר ה לא לא אָפְקוֹד עַל עונה: כ. בְּנוֹתֵיכֶם כִּי תִוֹנֶינָה וִעַל כלותיכם כי תנאפנה כי הַקְּבְשׁוֹת יְנְבָּחוּ וְעָם לֹא הַקְּבְשׁוֹת יְזָבָּחוּ וְעָם לֹא בַּלוֹנֵג שָׁם בִּי וְשְּׁלֵּבְּשׁוֹת הושע דיד יִבִין ילָבֵט: יָבָט. ווושניוי לא תַבִּירוּ פָּנִים נְט בַּקָטן בַּגָּדל במשפט תשְׁמְעוּן לא תְגוּרוּ מִפְּנֵי אשר יקשה מכֶּם תַקְרבוּן

7. מִזְמוֹר לְאָסְף אֱלֹהִים נִצְּבַ בַּעֲדַת אֵל בְּקֶרֵב אֱלהים ישפט:

תהלים פב א עם וְיֵשְׁבוּ לְפָנֶיךְ עִמִּי וְשְׁמְעוּ אֶת דְּבֶרֶיךְ וְאוֹתְם לֹא יַעֲשׁוּ כִּי עַגְבִים בְּפִיהָם הַמָּה עִשִׁים אַחֲרֵי

בְצְעָם לְבָּם הֹלַף: יחזקאל לג לא 9. הוֹי הָאֹמְרִים לְרֵע טוֹב יְלַטוֹב רֶע שְׁמִים חֹשֶּרְ לְאוֹר וְאוֹר לְחֹשֶׁךְ שְׁמִים מַר לְמָתוֹק וּמָתוֹק לְמָר: ישעיהו ה כ

ירו וְּאֵרְ בְּי נְינִין בּוּוּגּוּ גֶּבֶר יְתִּיר וְלֹא יְנָיְה אֲשֶׁר הַרְחִיב בְּשָׁאוֹל נְפְשׁוֹ וְהַאָסף אַלִּיו בְּל הַגּוּיִם וַיְאָסף אַלִיו בְּל הָעִפִּים: וַיְאָסף אַלִיו בְּל הָעִפִּים:

. בּיָמִים הָהֵם אֵין 11. בַּיָּמִים הָהַם איש

שופטים יז ו 12. השַׁמֵר לְךּ פֵּן יִהְיֶה דֶבֶר עם לְבָבְךּ בְּלִיַעל לֵאמר קְרְבָה שְׁנַת הַשָּׁבַע שְׁנֵת הַשְּׁמִטְּה וְרְעָה עֵינְרְ בְּאָחִיךְּ הָאֶבִיוֹן וְלֹא תִתַּן לוֹ וְקָרָא עָלֶיךְּ אֶל יִיִּ וָהָיָה בְּךְ חֵטְא:

וברים טרט 13. וַלּאמֶר יְיָ יַעַן כִּי גְבְהוּ בְּנוֹת צִיוֹן וַתַּלַכְנָה נְטוּיוֹת גָרוֹן וּמְשַׂקְרוֹת עינים הַלוֹרְ וְטַפֹּף תַּלְכַנָה ברגליהם תעכסנה:

יישעיהו ג טז ישעיהו ג טז 14. עֹבֵר בֵּיתוֹ בּוֹצֵעַ בָּצַע וְשׁוֹנֵא מַהְּנֹת יִחְיֶה: משלי טו כז הודיית המעשר כו': מ"ם אמר רבי יוםי בר' חנינא דלפי שאין נותנין אותו כתיקונו דרחמנא אמר דיהבי ללוים

עד ימיו היה פטיש מכה בירושלים. בבית הנפחים בחולו של מועד לעשות מלאכת דבר האבד שמותרת במועד ועמד הוא וגזר על הנפחים אפילו בדבר האבד מפני שקולן נשמע למרחוק ואין הכל יודעין שהוא לדבר האבד והכי אמרינן לה במועד קטן (יא.): כל ימיו לא מאריכין הרוק ומדת גאוה הוא: ונסמעטו הסלמידים. כדקי"ל

> שעד ימיו היה פטיש מכה בירושלים ובימיו 6 א"צ לשאול על הדמאי: גבו' ת"ר מנין שאם נערפה העגלה ואח"כ נמצא ההורג שאין י פוטרת אותו ת"ל יולארץ לא יכופר לדם אשר שפך בה כי אם ברם שפכה: עד אחד אומר ראיתי את ההורג כו': מעמא דמכחיש ליה הא לא מכחיש ליה עד אחד מהימן מנהני מילי דת"ר 2לא ג'ודע מי הכהו אהא נודע מי הכהו אפילו אחד בסוף העולם לא היו עורפין רבי עקיבא אומר מנין לסנהדרין שראו אחד שהרג את הנפש ואין מכירין אותו שלא היו עורפין ת"ל ועינינו לא ראו והלא ראו השתא דאמרת עד אחד מהימן אידך חד היכי מצי מכחיש ליה והאמר עולא כל מקום יי שהאמינה תורה עד אחד הרי כאן שנים ואין דבריו של אחד במקום שנים אמר לך עולא תני לא היו עורפין וכן א"ר יצחק תני לא היו עורפיז ור' חייא אמר תני היו עורפין ולרבי חייא קשיא דעולא לא קשיא יכאן בבת אחת כאן בזה אחר זה תנן עד אחד אומר ראיתי

עגלה ערופה פרק תשיעי סומה

את ההורג ושנים אומרים לא ראית היו

עורפין הא חד וחד לא היו עורפין תיובתא

וחד היו עורפין אלא מתני' כולה בפסולי עדות וכדרבי נחמיה דאמר סכל מקום שהאמינה תורה עד אחד

חלך אחר רוב דעות ועשו שתי נשים באיש אחד כשני אנשים באיש אחד ואיכא דאמרי יכל היכא

דאתא עד אחד כשר מעיקרא אפילו ימאה נשים כי אחד דמיין והכא במאי עסקינן כגון דאתאי אשה

מעיקרא ותרצה לדרבי נחמיה הכי רבי נחמיה אומר כל מקום שהאמינה תורה עד אחד הלך אחר רוב

דעות ועשו שתי נשים באשה אחת כשני אנשים באיש אחד אבל שתי נשים באיש אחד כי פלגא ופלגא דמי ותרתי פסולי עדות למה לי מהו דתימא כי אזלינן בתר רוב דעות לחומרא אבל לקולא לא קמ"ל: משרבו הרוצחין כו': ת"ר "משרבו הרוצחנין בטלה עגלה ערופה לפי שאינה באה אלא על

הספק משרבו הרוצחנין בגלוי במלה עגלה ערופה: משרבו הנואפין כו': י"ת"ר ⁴ונקה האיש מעון בזמן

שהאיש מנוקה מעון המים בודקין את אשתו אין האיש מנוקה מעון אין המים בודקין את אשתו ואומר

לא אפקוד על בנוֹתִיכם כי תוֹנינה כו' מאי ואומר וכי תימא עון דידיה אין דבניה ודבנתיה לא תא שמע לא אפקוד על בנותיכם כי תזנינה ועל כלותיכם כי תנאפנה וכי תימא עון אשת איש אין עון

דפנויה לא ת"ש כי הם עם הזונות יפרדו ועם הקדשות יזבחו וגו' מאי ועם לא יבין יסילבט אמר רבי

אלעזר אמר להם נביא לישראל אם אתם מקפידין על עצמכם מים בודקין נשותיכם ואם לאו אין המים

בודקין נשותיכם משרבו בעלי הנאה נתעותו הדינין ונתקלקלו המעשים ואין נוח בעולם משרבו רואי פנים בדין

במל "לא תגורו ופסק לא תכירו ופרקו עול שמים ונתנו עליהם עול בשר ודם משרבו לוחשי לחישות בדיו רבה חרון אף בישראל ונסתלקה השכינה משום שנאמר ⁷⁰בקרב אלהים ישפום משרבו 8אחרי בצעם לבם

הולך רבו האומרים °לרע מוב ולמוב רע משרבו האומרים לרע מוב ולמוב רע רבו הוי הוי בעולם משרבו מושכי הרוק רבו היהירים ונתמעמו התלמידים והתורה חוזרת על לומדיה משרבו היהירים התחילו בגות

ישראל להנשא ליהירים שאין דורינו רואה אלא לפנים איני והאמר מר האי מאן דמיהר סאפילו אאינשי

ביתיה לא מיקבל שנאמר יוגבר יהיר ולא ינוה לא ינוה אפי' בנוה שלו מעיקרא קפצה עליה לסוף מיתזיל עלייהו

משרבו מטילי מלאי על בעלי בתים רבה השוחד והטיית משפט ופסקה טובה משרבו מקבלני טובתך

ומחזקני מובותיך רבו ייאיש הישר בעיניו יעשה שפלים הוגבהו והגבוהים הושפלו ומלכותא אזלא ונולא

משרבו צרי עין ומורפי מרף רבו מאמצי הלב וקופצי ידים מלהלוות ועברו על מה שכתוב בתורה בהשמר

לך פן וגו' משרבו יונטויות גרון ומשקרות עינים רבו מים המרים אלא שפסקו משרבו מקבלי מתנות

ג'תמעמו הימים ונתקצרו השנים דכתיב יושונא מתנות יחיה יומשרבו זחוחי הלב רבו מחלוקת בישראל משרבו תלמידי שמאי והילל שלא שימשו כל צורכן רבו מחלוקת בישראל ונעשית תורה כשתי תורות משרבו מקבלי צדקה מן העובדי כוכבים היו ישראל למעלה והם לממה ישראל לפנים והם לאחור:

משמת יוםי בן יועזר כו': מאי אשכולות יאמר רב יהודה אמר שמואל איש שהכל בו: יוחנן כהן גדול העביר

מחויל עלייהו. נמחם בעיניהם: מטילי מלאי. הדיינים מטילין מלאי פרקמטיא שלהם על בעלי בחים היודעים בטיב סחורה שישתכרו הדיינין על ידו: רבו איש הישר בעיניו יעשה. שהרואה שהדיינין מסבירים לו פנים מפני טובה שעשה לו ואינו מתיירא מהס: שפלים הוגבהו. שאין אימת הגדולים על הקטנים ואין ניכר בין גבוה לשפל: ומלכומא. מלכומם של ישראל אולא ונולה הולכת ומתנוולת: לרי עין. מלהנות אחרים בממונם: טורפי טרף. גזלנים ומאמצי הלב מן העניים לרחם: רבו מים המרים. רבו המקנאים

(קידושין דף מט:) סימן לגסות הרוח עניות של תורה: חוורת על לומדיה.

מחזרת אולי תמלא לומדיה: ולבסוף

אפי: נלב בעדת אל. בזמן שבקרב אלהים ישפוט: הולרי אחר

בלעם. להנאתם: האומרים לרע טוב. שמשבחין את הרשעים:

רבו הוי הוי. דכתיב הוי הוי בההיא פרשתא טובא: מושכי הרוק.

לשמוע יפה מפי רגם וסומכים על בינתם לדקדק שמועתם: ישראל

ואנו

לפנים. כינוי הוא: שהכל בו. תורה באמתה ואין דופי ושכחה ומחלוקת: ואנן דרבי חייא ולימעמיך אימא סיפא שנים אומרים ראינו ועד אחד אומר לא ראיתם לא היו עורפין הא חד

לנשותיהם והיה למים המרים להרבות:

אלא שפסקו. מלהשקותם כדאמרינן

שאין המים בודקין משרבו המנאפים:

וחוחי הלב. שחין מטין את אונס

מו"ק יא.)**. ואח"כ נמצא** ההורג שאין פוטרת אותו. לומר כנר נתכפר בעולו ספק שהעגלה מכפרת על הספה ורחורות הוא כשנים (לעיל לא:) הרי הוא חשוב כשנים כגון האלו משוב בשנים לגון בעדות אשה לומר שמת בעלה ובעדות סוטה לומר נטמאה (יבמות פח:). הלך אחר רוב דעות. הוניאמו לעדות זו מכלל כל עדיות שבתורה לפיכך פסולין וכשירין שוין בה והלך אחר רוב דעות המעידין בדבר (לעיל לא:) **אין דין עדות** בדבר. מדטד אחד נאמו בה, הלכך פסולים נאמנים ככשרים והלך אחר הרוב (יבמות פח:) אין שם תורת עדות, כי היכי דחד חשיב, פסולי עדות נמי חשיבי, ואין עליך לבדוק אם כשירים אם פסולים (שם שלא בא עליה משנאסרה שיבדקוה עונה, ולנויל רוו) שלא בא עליה (אשר בוו) שנמ כמ עליים לאחר שנסתרה שהתורה אסרה עליו דכתיב והיא נטמאה (יבמות נח. וכעי"ז מנוקה מעון. שכא עליה מתר שנסתרה (שבועות ה.). אפילו ווו). אפיקו אאינשי ביתיה. לשתו, לא מיקבל. שמכוה לותו הלב. לשון גבוסי הלב שלא דקדק מפי רבו כל לרכו וסמכו על לבס (חולין ז.). ונעשית תורה כשתי תורות. מתוך עול שעכוד מלכיות וגזרות שהיו גוזרין עליהן ומתוך כך לא היו יכולים לתת לב לברר דברי החולקים (ב"מ לג:). איש שהכל בו. מורה ויראת חטא וגמילות חסדים